

Prešovská univerzita v Prešove
Pravoslávna bohoslovecká fakulta

Oponentský posudok k inauguračnému konaniu

Uchádzač:	doc. ThDr. Václav Ježek, PhD., et PhD.
Pracovisko uchádzača:	Prešovská univerzita v Prešove Pravoslávna bohoslovecká fakulta Katedra cirkevných dejín a byzantológie
Oponent:	doc. ThDr. Štefan Pružinský, PhD., univ. prof.
Odbor HIK:	Pravoslávna teológia

Oponentský posudok som vypracoval na základe vymenovania za oponenta v odbore habilitačného konania a inauguračného konania: Pravoslávna teológia uchádzača doc. ThDr. Václava Ježeka, PhD., et PhD., podpísaného doc. ThDr. Štefanom Pružinským, PhD., univ. prof., predsedom Vedeckej rady Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove zo dňa 8. októbra 2024 a na základe predloženého spisu uchádzača, ktorý obsahuje všetky potrebné podklady v zmysle príslušnej legislatívy.

1 Kvalifikačné predpoklady

Doc. ThDr. Václav Ježek, PhD., et PhD., pôsobí ako pedagóg a vedec na vysokej škole skoro dvadsaťpäť rokov. Na Pravoslávnej fakulte v Prešove začal svoju činnosť v roku 2000, po svojom návrate zo štúdií v zahraničí (Austrálie), kde študoval teológiu a dejiny. Svoje štúdium zavŕšil v našom prostredí pod vedením prof. Alexandra Avenária, ktorý sa špecializoval v odbore byzantské dejiny, slovanské dejiny a dejiny Slovenska. Pod jeho vedením dokončil dizertačnú prácu o Filónovi Alexandrijskom a získal vedeckú hodnosť PhD. V tomto ohľade téma o Filónovi Alexandrijskom bola témou, ktorá zaujímala docenta Ježeka už predtým, pretože táto osobnosť z doby Ježiša Krista je pozoruhodným príkladom teologickej interakcie medzi judaizmom a helenistickou kultúrou. Táto interakcia potom pomohla zrodu i neskoršej syntézy medzi gréckou kultúrou a

starozákonnou židovskou tradíciou v dobe Ježiša Krista a v kontexte rozvoja kresťanskej teológie. Filón Alexandrijský patril do Alexandrijskej exegetickej školy, kde pôsobil aj Klement Alexandrijský a ďalší. Záujem o exegetickú tradíciu v judaistickom helenizme sa u inauguranta taktiež presunul do ranokresťanskej tradície Byzancie. Titul docent v odbore Pravoslávna teológia mu bol udelený roku 2011 na základe úspešného habilitačného konania na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove.

Na základe vyššie uvedených informácií konštatujeme, že uchádzač spĺňa kvalifikačné predpoklady pre udelenie titulu profesor.

2 Pedagogická činnosť

Uchádzač od roku 2000 pedagogicky kontinuálne pôsobí na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, teda od svojho začiatku pôsobenia ako odborného asistenta až po docenta v súčasnosti. Pracovne je zaradený na Katedre cirkevných dejín a Byzantológie. Inauguranta v rámci Pravoslávnej bohosloveckej fakulty vyučoval celú skupinu predmetov, ktoré súviseli aj s jeho profesionálnym zameraním. S tým súvisí i jeho ďalšia dielčia činnosť, konkrétne práca v cirkevných archívoch, dlhoročné zbieranie materiálov pre štúdium cirkevných dejín Pravoslávnej cirkvi, vykonávanie terénneho výskumu, ako napríklad rozhovory s pamätníkmi, cesty po farnostiach, fotografovanie a dokumentácia historických materiálov, zbieranie a archivácia archeologického materiálu, analýza knižničných fondov a podobne. Všetko si vyžaduje časovú obeť a prispieva k poznaniu dejín Pravoslávnej cirkvi predovšetkým v kontexte Byzancie. Ako dosvedčuje životopis inauguranta, ten venoval veľké úsilie vlastnému profesionálnemu vzdelávaniu a ďalšiemu vzdelávaniu, a to aj za cenu vynaložených aj vlastných finančných prostriedkov v spojitosti s častými zahraničnými cestami, výskumom a podobne. Všetky nadobudnuté vedomosti a skúsenosti uchádzač odovzdáva veľmi zaujímavým a moderným spôsobom vo vyučovacom procese študentom Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a tiež aj širšiemu publiku v rámci pozvaných prednášok v rôznych externých inštitúciách doma aj v zahraničí.

V rámci Prešovskej univerzity sa inauguranta podieľal na rozvoji kreditného systému a ďalších pedagogických transformačných procesov. Inauguranta sa ďalej podieľal na rozvoji základnej štruktúry predmetového kurikula PBF PU v Prešove s ohľadom na byzantské štúdiá. V prvom desaťročí 21. storočia inauguranta formuje skupinu mladých bádateľov a doktorandov a usiluje o vytvorenie základov školy, ktorá by sa sústredila na byzantské dejiny a kultúru. Podporuje rozvoj študentských časopisov a tiež otázku

byzantológie na úrovni slovenských akademických inštitúcií, ako napríklad Slovenskej historickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied a ďalších. Vyučuje aj starovekú gréčtinu a svoju pedagogickú činnosť dopĺňa aj širokospektrálnou aktivitou vedecko-popularizačného charakteru. Je treba povedať, že rozvoj vedeckého a pedagogicky zameraného odboru na vysokej škole nie je vždy iba výsledkom vedeckej potreby a záujmu, ale aj intenzívnej a kvalitnej propagácie v širšom multidisciplinárnom a popularizačnom kontexte. Dá sa konštatovať, že inaugurant patrí do súčasného trendu, kedy si vedecí pracovníci a pedagógovia uvedomujú nutnosť vychádzať zo svojej intelektuálnej, ale aj vedeckej základne a vstupujú do širšej spoločenskej a kultúrnej interakcie, ale aj vedeckej multidisciplinarite. To napomáha aj rozvinutiu samotného odboru a predmetu záujmu. Takáto širšia spolupráca a interakcia si vyžaduje nemalé úsilie a čas.

Na základe vyššie uvedených informácií konštatujeme, že uchádzač spĺňa kritériá stanovené pre oblasť pedagogickej činnosti k udeleniu titulu profesor.

3 Vedecko-výskumná a expertízna činnosť, vedecká škola

Povaha vedeckého záujmu inauguranta sa v začiatkoch jeho pôsobenia na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove, aj vplyvom prof. Alexandra Avenária, presunula do záujmu o otázku kultúrnej inkulturácie, rozvoja byzantskej kultúry v prostredí strednej Európy a vytvorenie autochtónej kultúry u nás. To súviselo okrem iného aj s profesijným záujmom profesora Alexandra Avenária, ktorý sa zaoberal vzťahmi medzi slovanskou kultúrou a Byzanciou, a tiež nadväzovalo na profesijný záujem inauguranta, ktorý sa v rámci svojich štúdií archeológie a klasickej histórie zaoberal vplyvom egyptskej starovekej civilizácie na núbijskú civilizáciu. Pritom existuje paralela medzi slovanským prostredím a egyptským, a to v kontexte vplyvu rozvinutejšej civilizácie na menej rozvinutú civilizáciu. Tak, ako pozorujeme vplyv byzantskej kultúry na slovanskú, tak existoval vplyv egyptskej civilizácie na núbijskú. Konkrétne o Filónovi Alexandrijskom inaugurant vydal vedeckú monografiu, v ktorej formuluje vzťah tohto autora aj k patristickej tradícii.

V rámci uvedeného vedeckého smerovania sa objavuje u inauguranta spracovanie základnej otázky vedeckej a filozofickej metodológie byzantskej filozofie a teológie stelesnenej v termíne "paideia". Inaugurant vydáva základnú vedeckú štúdiu o tejto otázke, ktorá vychádza ako monografia a zároveň ju dopĺňa aj o vedecké štúdie o byzantskom vzdelávacom procese. Formuluje svoju vlastnú, ale aj objektívnu metodológiu

k tejto otázke. Tieto dielčie štúdie sa stretávajú s pozitívnym vedeckým ohlasom v domácich aj zahraničných vedeckých komunitách.

Vedecký a pedagogický záujem inauguranta sa rozvíjal v trajektórii, ktorú sme načrtli a vytvoril pôdu pre vytvorenie podmienok pre štúdium byzantskej teológie v širších súvislostiach. Rozvoj byzantskej teológie viedol inauguranta k vytvoreniu študijných materiálov, ale aj monografií týkajúcich sa napríklad christológie, ekleziológie a pneumatológie. Jeho vedecké práce a monografie slúžili jednak ako pedagogické prostriedky pre potreby vysokoškolských poslucháčov, ale prispeli aj k rozvoju teológie u nás. Monografie a učebnice boli doplnené veľkým množstvom vedeckých článkov. Inaugurant sa vo svojej pedagogickej a vedeckej činnosti zúčastnil 60 prestížnych konferencií, kde bola možnosť vystúpenia podriadená prísny výberovým kritériám.

Vedecká a pedagogická činnosť inauguranta, ktorá sa dlhodobo zameriavala na byzantskú teológiu, filozofiu a kultúru, bola sprevádzaná tiež rozvinutým záujmom o byzantskú archeológiu na území Svätej zeme (Izraela). V rámci celoživotného vedeckého záujmu o povahu vzťahu medzi kultúrami a ich vzájomnom ovplyvňovaní sa inaugurant dlhoročne venoval otázke rozvoja kresťanstva na území Svätej zeme a v jej okolí. Tento záujem inaugurant potvrdil mnohoročným terénnym výskumom v tejto oblasti, ktorý zahrňoval archeologické výskumy, ktorých sa zúčastnil. Zahŕňal aj terénny výskum v oblasti Etiópie, výsledkom ktorého bola spoločná monografia s profesorom Persoonom, známym bádateľom v oblasti výskumu rozvoja kresťanstva v Etiópii.

Profesionalita inauguranta a jeho vedecká vyspelosť sa napokon prejavila aj v otázke v súčasnosti sa rozvíjajúceho odboru umelej inteligencie, kde sa inaugurant podieľal na rozvoji tohto odboru z hľadiska teologickej reflexie. Práve dlhoročné pôsobenie vo vede a pedagogická prax dosvedčuje, že inaugurant má dostatočné intelektuálne a ďalšie predpoklady k skúmaniu otázok, ktoré vyplývajú z prudko sa rozvíjajúceho odboru umelej inteligencie a informačných systémov. To, že bol aktívnym členom grantu v tejto oblasti a je pozývaný na medzinárodne podujatia v tejto otázke, svedčí o vyspelosti inauguraunta nielen v rámci schopností vedeckej reflexie, ale aj v oblasti vplyvu na nové trendy v teológii ako aj v popularizácii výsledkov teologického bádania.

Na základe vyššie napísaného ako aj na základe dát z inauguračného spisu konštatujeme, že uchádzač spĺňa minimálne požiadavky stanovené pre vedecko-výskumnú činnosť pre získanie titulu profesor.

Celkové hodnotenie

Celkovo môžeme zhodnotiť, že z hľadiska kvantitatívnych požiadaviek inauguračný spis uchádzača pre udelenie titulu profesor spĺňa stanovené požiadavky, pričom v niektorých ukazovateľoch ich aj prekračuje. Uchádzač je dnes uznávaným odborníkom v oblasti pravoslávnej teológie v domácom aj v širšom medzinárodnom kontexte. Práve schopnosť adekvátne odpovedať na ďalšie otázky i mimo konkrétneho vedeckého záujmu je charakteristickým znakom a podstatou vedeckej hodnosti profesor. Profesor má byť schopný sa orientovať nie len vo svojom odbore, ale musí vynikať schopnosťou analytického myslenia, ktoré umožňuje interdisciplinaritu a širšiu vedeckú interakciu. Toto inaugurant plní, čo dosvedčuje jeho pedagogická, vedecko-výskumná a expertízna činnosť, aj vedecká škola.

Záver

Na základe uvedených skutočností konštatujeme, že uchádzač spĺňa všetky kritériá na vymenovanie za profesora a po úspešnom inauguračnom konaní a splnení všetkých legislatívnych požiadaviek odporúčam vymenovať uchádzača doc. ThDr. Václava Ježeka, PhD., et PhD. za profesora v odbore habilitačného konania a inauguračného konania pravoslávna teológia.

V Prešove dňa 22. 10. 2024

doc. ThDr. Štefan Pružinský, PhD., univ. prof.